

Dünyanın Dört Bir Tarafındaki Türk Şehitlikleri 5 Bölüm

– Sami Biber · 12 Ocak 2019

DAĞISTAN- MAHAÇKALE TÜRK ŞEHİTLİĞİ

Birinci Dünya Savaşı'nın son günlerinde Kumuk halkını Daşnak ve Rus zulmünden korumak adına amansız bir savaşa girmişti. 1918'de Azerbaycan'ı Rus ve Ermeni işgalinden kurtaran ordu 192 şehit verirken, 15 Eylül 1918'de Bakü'yü alıp sonra Dağıstan'a yönelmişti. Dağıstanlı kardeşleriyle burada da omuz omuza verilen destansı mücadelede önce Derbent sonra Temirhan-Şura ve İncikala'yı düşman işgalinden kurtarmıştı. Anadolu'nun muhtelif yerlerinden gelen Osmanlı askerlerinin aziz hatrasına hürmeten yapılan Dağıstan'ın başkenti Mahaçkale yakınlarındaki şehitlik 2108 yılı Aralık ayında dualarla açıldı. Anıtta Rusça olarak ""5-7 Kasım 1918'de Anji Kale'nin (Port Petrovsk) general L. Biçerakov'un işgal güçlerinden kurtarılması sırasında cesurca ölen Osmanlı askerlerinin kutsal anısına." Yazmaktadır.

ENDONEZYA'DAKİ TÜRK ŞEHİTLİĞİ - AÇE BANDA SELAHADDİN MEZARLIK VE ŞEHİTLİĞİ

Endonezya'nın Açe eyaletinin başkenti olan Banda Açe'de Selahaddin Mezarlığı denen bir mezarlık ve bu mezarlık içinde yatan Türk şehitleri vardır. Hem de ta Osmanlı Padişahı II. Selim Zamanından beri.

Tarihimizde Sumatra Seferi olarak bilinen sefer 1569 da yapılmıştır. Bölgeye gelen Portekizlilerin, Sumatra adasındaki Açe halkına baskı yapması, korsanlık ve yağmalamaları neticesinde Açe Sultanı, Osmanlı Padişahı II. Selimden yardım ister. II. Selim de Kurdoğlu Hızır Hayreddin reis idaresinde bir donanma göndererek Açe halkını Portekiz zulmünden korur. İşte bu seferde şehit olanlar ve seferden sonra bu ülkeye yerleşen Türk askerlerinden ölenler Banda'daki Selahattin mezarlığında yatmaktadır. Olayın güzel tarafı da mezarlığın bekçiliğinin Osmanlı soyundan Azima Abdulaziz adlı bir kadın tarafından yapılmasıdır.

FİNLANDİYADAKİ TÜRK ŞEHİTLİĞİ

Finlandiya halkı uzun yüzyıllar İsveç, 1800'lü yıllarda ise Rus hakimiyetinde yaşamışlardır ancak 1917'de bağımsızlıklarını kazanabilmişlerdir. Ama çok geçmeden 1939'da Ruslar Finlandiya'yı tekrar işgala kalkışmıştır. Fin tarihinde bu olaya "Kış Savaşı" denmektedir.

Finlandiya'nın Başkenti Helsinki'de bulunan, 1829 kurulum tarihli Hietaniemi anıt mezarlığının Kış Savaşı "şehit"lerine ayrılan kısmında şanlı Ay-Yıldız'ımızın işlendiği bir Türk anıtını da görmek

mümkündür.

Bu anıt Finlandiya'nın bağımsızlığını Sovyetlere karşı korurken canlarını vermiş olan 156 Tatar Türkü için "Finlandiya Türkleri Birliği" tarafından yapılmıştır.

TUNUS - CERBE ADASI ŞEHİTLİĞİ

Cerbe Adası Tunus'un Akdeniz kıyısında Gabes körfesinde yer alan trustik bir belde olma özelliğini taşıyor. Ünlü Türk Denizcisi Piri Reis'in Kitab-ı Bahriyesinde önemine atıfta bulunduğu ve küçük bir adacık olmasına rağmen uğruna ünlü Türk Denizcileri Turgut Reis'in, Uluç Ali Reis'in ve Kaptan-ı Derya Piyale Paşa'nın savaştığı Cerbe Adası tarih'teki stratejik konumunu günümüzde turizmde yaşıyor. Adada ecdadın 1560 yılında kazandığı en önemli deniz zaferlerinden birisi olan Cerbe Deniz Muharebesinde şehit düşen 3 Türk Denizcisinin kabirleri bulunuyor. Türk Denizcilerine ait kabirlerin şehitlik kitabesinde "Bu anıt mezarda Cerbe Adasını İspanyolların elinden geri almak amacıyla 1560 yılı Mayıs ve Temmuz aylarında Osmanlı Donanması tarafından yapılan kale kuşatmasında yaşamını yitiren 3 şehidin kabirleri bulunmaktadır" ifadesi yer alıyor.

LİMNİ ADASI TÜRK ŞEHİTLİĞİ

Her ne kadar "Türk Şehitliği " diye yazdıysam da Limni adasındaki mezarlıklar sadece Türklere ait değildir. Şöyle ki:

Limni Adası'nda Çanakkale Savaşı'nda ölenler için 3 ayrı mezarlık bulunuyor. Bunlardan İlki 1'inci Dünya Savaşı'nın sonunda Osmanlı ile İtilaf Devletleri arasında mütarekenin imzalandığı (30 Ekim 1918) Mondros Limanı'nda. " Mondros İttifak Mezarlığı" denen bu mezarlıkta 148 Avustralyalı ve 76 Yeni Zelandalı asker yatıyor.

Winston Churchill'in karargâhını kurduğu ve 2 ay kaldığı adanın Portianu sahil köyünde ise Çanakkale Savaşı'nda hayatlarını kaybedenler için iki ayrı mezarlık var.

Portianu'daki mezarlıkların ilkinde 352 müttefik kuvvetler askerinin yatmaktadır. ikincisi ise Müslüman mezarlığıdır ve İngiliz Ulusal Topluluğu Savaş Mezarlıkları Komisyonu'nca (CWGC) yapılan bu Müslüman mezarlığında granitten bir anıt da dikilidir. Anıtın üzerinde üç levha vardır. Biri Arapça harfler ile yazılı. Ada'nın kuzeyine bakan ikinci levhada İngilizce "170 Mısırlı asker bu noktaya yakın yerde gömülüdür", güneye bakan üçüncü levhada ise yine İngilizce "56 Türk askeri bu noktaya yakın yerde gömülüdür" yazıyor.

Bir tarafı denize bakan mezarlığın etrafı kısa bir duvar ve küçük taşlarla çevrili. Burada yatan Türk askerlerinin kimlikleri bilinmiyor. Türk askerlerinin Çanakkale Savaşı sırasında esir düşerek Ada'ya getirildikleri ve 1917-1919 yılları arasında öldükleri tahmin ediliyor.

RESİMLER

- 1- Dağıstan- Mahaçkale Türk Şehitliği
- 2- 3- Endonezya- Açe Banda Selahaddin Mezarlığı ve Şehitliği
- 4- Tunus- Cerbe Adası Şehitliği
- 5-6- Finlandiya - Helsinki Türk Şehitliği
- 7-8- Limni Adası Türk Şehitliği